

مقایسه اثر و عوارض دو رژیم درمانی متفاوت با استراتژی DOT's در

بیماران مسلول ریوی خلط مثبت

دکتر بهروز عطایی - دکتر عباسعلی جوادی - دکتر ایرج کریمی - دکتر اردشیر عمومی - نازیلا کسائیانی

چکیده

نظر به بالا بودن شیوع بیماری سل و هزینه درمانی آن و نیز احتمال امتناع بیمار از مصرف دارو طراحی یک روش درمانی با دوره کوتاه، هزینه و دوز کم مفید به نظر می رسد. این مطالعه با هدف مقایسه اثر و عوارض دو رژیم درمانی Denver و معمولی در بیماران مسلول خلط مثبت انجام گرفت.

مواد و روش ها: این کار آزمایی بالینی روی ۲۰۰ بیمار مسلول خلط مثبت مراجعه کننده به درمانگاه های نواب صفوی و ملاحادی سبزواری اصفهان انجام شد. بیماران در دو گروه ۱۰۰ نفری تحت دو رژیم درمانی Denver (۶۲ دوزی) و معمولی (۱۸۰ دوزی) قرار داده شده ۲، ۴ و ۶ ماه بعد از آنان آزمایش خلط با رنگ ذیل نلسون به عمل آمد. در صورت منفی بودن خلط در هر سه نوبت آزمایش فرد بهبود یافته تلقی شد. یافته ها با استفاده از آزمون مربع کای (یا تست دقیق فیشر) تجزیه و تحلیل گردید.

یافته ها: ۹۴٪ بیماران تحت درمان رژیم Denver و ۹۳٪ بیماران گروه درمانی معمول بهبودی حاصل کردند. ۹٪ بیماران گروه اول و ۶٪ بیماران گروه دوم دچار عارضه دارویی شدند. اختلافات مشاهده شده به لحاظ آماری معنی دار نبود. **نتیجه گیری:** با توجه به یکسان بودن اثر و عوارض دو رژیم درمانی مورد مطالعه استفاده از برنامه درمانی Denver به علت دوره کوتاه، هزینه کم و احتمال پذیرش بالای بیمار توصیه می شود.

مقدمه

سل یک عفونت باکتریایی است که توسط Mycobacterium Tuberculosis و Mycobacterium Bovis ایجاد می شود و در صورت عدم درمان مؤثر، معمولاً سیر بیماری، مزمن و تحلیل برنده بوده، در نهایت مرگ عارض می شود (۱). یکی از مهمترین مشکلات اجرایی در مدیریت سل نگهداشتن بیمار در چرخه درمان و عدم اتمام طول دوره آن می باشد به طوری که عدم تبعیت بیماران (Non-Compliance) از روشهای سنتی درمان سل امری عادی تلقی می شود (۲ و ۳). عدم تحمل به داروها در بیش از ۵۰ درصد بیماران دریافت کننده داروهای ضد سل اتفاق می افتد و مهمترین عامل شکست درمان یا عود در برنامه های کنترل سل محسوب می شود. (۴-۶). از زمان استفاده از درمان دارویی برای درمان بیماران مبتلا به سل تغییرات قابل توجه و سریعی در داروها و مدت درمان رژیم های دارویی و موثر بودن آنها انجام شده است که این تغییرات بر اساس مقدار داروها در تمام دنیا بوده است (۷-۹). اخیراً اطلاعات کم و غیر کنترل شده ای از موثر بودن رژیم های درمانی کوتاه مدت در درمان سل ریوی خلط مثبت و سل خارج ریوی موجود می باشد (۱۰-۱۲).

در حال حاضر، درمان توصیه شده برای سل ریوی خلط مثبت در ایران عبارت از: رژیم استاندارد معمولی روزانه (۱۸۰ دوزی) شامل ایزونیاژید، ریفامپین، پیرازینامید و اتاموتول در دو ماه اول و ایزونیاژید و ریفامپین در چهار ماه بعد به صورت روزانه تحت نظارت مستقیم می باشد (۱۳). این مطالعه با هدف مقایسه اثر و عوارض رژیم چهار دارویی شش ماهه هفته ای دو بار با حداقل دوز (۶۲ دوزی) در مقایسه با رژیم استاندارد معمولی روزانه (۱۸۰ دوزی) برای درمان بیماران ریوی خلط مثبت انجام گرفت.

مواد و روش ها:

در یک کار آزمایی بالینی (Clinical trial) بیماران مراجعه کننده به درمانگاه های نواب صفوی و ملاحادی سبزواری اصفهان که به تشخیص پزشک متخصص فاقد هرگونه بیماری وقفه دهنده سیستم ایمنی (مثل ایدز)، مبتلا به سل ریوی خلط مثبت بوده و قبلاً تحت درمان جهت این بیماری قرار نگرفته بودند مورد بررسی قرار گرفتند. بعد از ثبت مشخصات فردی بیماران به صورت تصادفی به دو

گروه تقسیم شده و به ترتیب تحت رژیم پیشنهادی Denver (۶۲ دوزی) و معمولی (۱۸۰ دوزی)، بر اساس جدول های ۱ و ۲، بصورت حضوری و تحت نظارت محقق (شیوه Dot's) قرار گرفتند. خلط بیماران در هفته های ۸ و ۱۶ و ۲۴ با استفاده از آزمایش مستقیم با رنگ آمیزی ذیل نلسون از نظرمیکوباکتریوم توبرکلوزیس بررسی گردید. در صورتی که در هر سه نوبت خلط از نظر TB منفی بود بیمار بهبود یافته و در غیر اینصورت شکست درمان تلقی شد.